

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 27. marca 1867. ~

Gospodarske stvari.**Brana zoper mah na travnikih.**

Najbolje orodje, ktero prekosí vsako drugo, da se na kislatih travnikih (senožetih) pokončá mah, je brana, ki jo kmetovavcem tukaj v podobi kažemo; Althannova brana se imenuje in dobiva v fabriki „Borrosch et Eichmann“ v Pragi za 70 gold.

V 45. listu „Wochenbl.“ 1866. l. česke kmetijske družbe beremo v tej brani to-le:

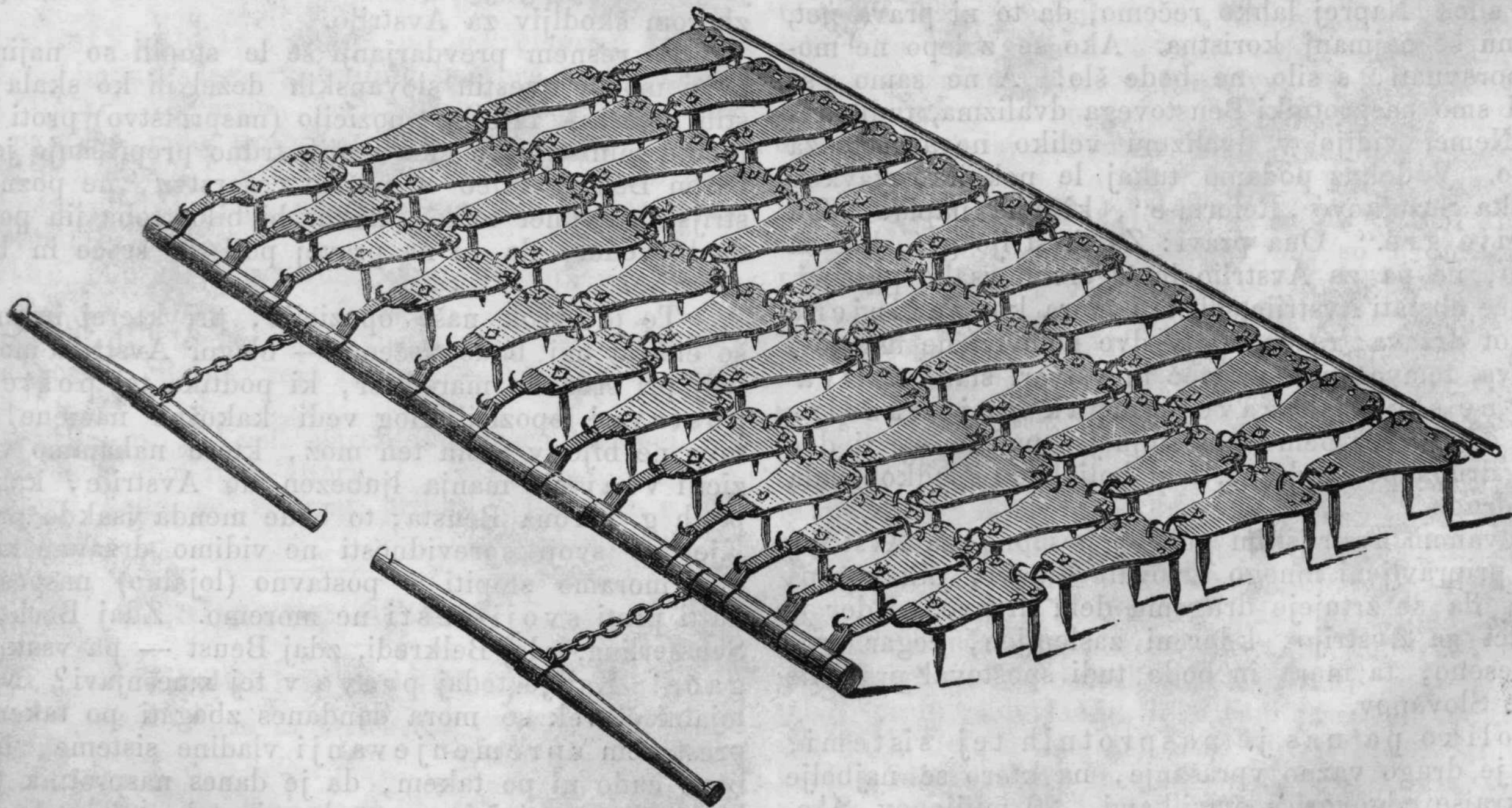
Za obdelovanje senožet je ta brana neprecenljivo orodje; rekli bi, da je neobhodno potrebno. Ker je čez in čez gibljiva, zato zobje njeni tudi na neravnem svetu povsod enako v zemljo segajo in vès mah s koreninami njegovimi iztrebijo, pa tudi krtine popolnoma poravnajo.

Z nobenim drugim orodjem se ne dá senožet tako pomladiti, kakor s to brano, kajti njenih ostrih in špičastih, zraven pa gibljivih 144 zob se lahko vrine v zemljo, in ker se potem razrežejo mahovite in stari-

kaste travne koreninice, zato se namesti njih naredí prostor za nove kali.

Iznajdel je to brano gospodarski svetovalec Semš v Svojšici na Českem, pa jo je na čast svojemu gospodu, grofu Althann-u tako imenoval. Leta 1862 je bila v londonski razstavi; vse jo je gledalo in občudovalo.

Ta brana je iznajdba skušenega poljedelca, tedaj ne le bistroumen izmislek, ampak preprosto in pripravno orodje, ktero je povsod vse druge enake priprave spodrinilo in se razširilo deleč po deželi. Kmalu je prišla ta brana tudi na Saksonsko in Prusko in bila je z veliko pohvalo sprejeta; le to je bilo škoda, da so skušali jo cenejše narediti, in so zato vzeli slabiji material, pa so tudi marsikaj pre naredili, s tem pa jo pokvarili. Taka pa je pri vseh mašinah in orodjih, ako ljudje le gledajo bolj na ceno kakor na dobroto. Se vé, da se dá vsaka stvar cenejše narediti, ako se vzame slabija tvarina in se nemarno izdela; al kdor le na ceno gleda, da dober kup kupi, lahko se okupi, in namesti dobička ima nazadnje le škodo.

Graška asekuracija**zoper škodo ognja leta 1866.**

Vodstvo te asekuracije, ki že skozi 35 let obsega štajarsko, kranjsko in koroško deželo, razgláša v sporočilu svojem, da je lani na novo v to pogorelsko društvo jih stopilo 2390, ki so zavarovali 6082 pohištev z vrednostjo 3 milijonov in 146.960 gld. V vsem skupaj

je tedaj konec lanskega leta bilo 78.717 gospodarjev zavarovanih s 173.166 pohištv.

Pogorišč je bilo lani veliko, in sicer je 489krat gorelo; družba je povrnila škode za 364.093 gld. 33 kr., in sicer 460 štajarskim pogorelcem 193.329 gld., 265 koroškim pogorelcem 111.489 gold., in 263 kranjskim 59.275 gold. Vrh tega je pridnim pomočnikom pri ognji darovala 423 gold. 16 kr.; stroškov pa je z

preiskavami škode, ki so jo ognji naredili, imela 4483 gold. Gospodarstveni (regie) stroški so znesli 46.139 gld. 27½ kr. Vsega skupaj mora tedaj društvo v letošnjem letu od zavarovancev dobiti 427.822 gold. 8 kr.

Tarifa od zavarovanega poslopja se mora do konca tega meseca (sušca) odrajtati.

Naša opozicija.

Iz Gorenskega.

Žalostna pa resnična prikazen je, da je prosta beseda postavne opozicije v Avstriji zopet v nevarnosti in da lojalna, za blagor države vneti opozicija ne sme govoriti kakor bi rada. Ponavljajo se časi Schmerlingovi! Žalostno je, da se prvakom vedno zvestih Slovanov, ki se po resnem in vestnem prevdarjanju ne morejo sprijazniti s politiko barona Beusta, ravno zaradi tega popolnoma postavnega nasprotstva podtikajo naklepi nevarni. Zvestoba Slovanov je preveč utrjena, da bi bilo mogoče po pravici jim prisojevati take naklepe.

Poglejmo malo, kakošna da je naša opozicija?

Komu nasprotujemo? To je prvo vprašanje, ktero naj tukaj na kratko razjasnimo, da se razkropijo napačni predsodki. Kakor smo mi Slovani vedno bili za veliko mogočno Avstrijo, ravno tako nas obhaja ta srčna želja tem bolj zdaj, ko vidimo, da ji pretijo nevarnosti od vseh strani. Vdanost in zvestoba naša do visocega prestola je brez madeža čista; povdarjal jo je presvitli vladar sam v patentih, s kterimi so bili razpuščeni zbori česki, moravski in kranjski. Naše nasprotstvo ni tedaj v nobeni dotiki s cesarskim prestolom, ono je le obrnjeno proti sistemi, ktero hoče vpeljati minister Beust v Avstriji. Ta sistema je dvalizem ali raztrganje Avstrije v dve državi: v magjarsko in tako imenovano „Cislajtanijo.“ Avstrije ni več! Žalostno bi bilo, ako bi baron Beust lojalno opozicijo zatrl s silo. Naprej lahko rečemo, da to ni prava pot, in njemu še najmanj koristna. Ako se z lepo ne moremo poravnati, s silo ne bode šlo! A ne samo vsi Slovani smo nasprotniki Beustovega dvalizma, tudi previdni Nemci vidijo v dvalizmu veliko nevarnost za Avstrijo. V dokaz podamo tukaj le nekoliko stavkov iz članka Šuzelkove „Reform-e“, ki ima napis: „Za Avstrijo gré.“ Ona pravi: Za Avstrijo gré, kot za celoto, ne pa za Avstrijo in Ogersko vsako posebej. Ako hoče obstati Avstrija, obstati mora kot zedinjena moč, kot država; razdelitev v dve polovici ne ustanovi zedinstva, temveč razdeli moč in vstvari slabost. Dvalizem ne stvari države, ampak on jo razdira v dve državi. Čem samostojnejši pa ko ste ti dve državi, druga poleg druge, tem bolj bode spodkopavala druga drugo.

Slovanom avstrijskim gré še posebno za Avstrijo, oni so pripravljeni mnogo žrtovati državi, nikakor pa nočejo, da se žrtujejo drugemu delu države. Kdor je v resnici za Avstrijo, kdor ni zaslepljen, čegar srce ni že leseno, ta mora in bode tudi spoštoval pravične zahteve Slovanov.

Koliko pa nas je nasprotnih tej sistemi? — To je drugo važno vprašanje, na ktero se najbolje in najkrajše odgovori s številkami. 20 milijonov Slovanov in Romanov zoper to, tedaj velika večina. Ozirajmo pa se le v dežele takraj Litave v tako imenovano „Cislajtanijo.“ V nasprotju proti ministerstvu Beusta vidimo najmogočnejše dežele: Česko (Pemsko), Moravsko, Galicijo, ko skala zveste nemške Tirole in pa našo kranjsko deželo. Vse te dežele štejejo v svojih deželnih zbora 596 poslancev, in jih pošiljajo na Dunaj v državni zbor 129. Druge

dežele, ktere ali naravnost podpirajo ministerstvo ali pa mu niso ravno nasprotne pa ga vendar ne podpirajo, štejejo 436 poslancev in jih pošiljajo na Dunaj 73. Jasno je tedaj, da so najimenitnejše dežele takraj Litave nasprotne sistemi Beustovi!

Zakaj nasprotujemo? To je tretje in najvažnejše vprašanje. — Vse gori omenjene dežele bile so zastopane v shodu federalistov, ki je bil 15. svečana na Dunaji. Tam so se pogovarjali prvaki teh dežel in dogovorili so se do celega. Adrese, ktere so sprejeli zbori v Pragi, v Brnu, v Insbruku in v Ljubljani, razodevajo eno in isto misel. Tudi v Levovu bila je predložena enaka adresa; al gališki zbor dal se je preplašiti po razpustu českega, moravskega in kranjskega zbora in je zoper svoje prepričanje to adreso zavrgel. Zdaj se Poljaki kesajo. Akoravno sta bila zbora moravski in kranjski izrekla, da volita brez odloga za državni zbor, in je prvi volitve celó dovršil, vendar je vedel baron Beust doseči njihovo razpuščenje. V njihovih adresah bila je izrečena prošnja, naj visoka vlada razpravo z Ogri predloži ob svojem času tudi deželnim zborom, kakor je bilo tudi obljubljeno v cesarjevem manifestu od 20. septembra 1865. Takrat bilo je rečeno, da bodo imeli deželni zbori enakoveljavni glas o pogodbi z ogerskimi deželami; adrese deželnih zborov, ktere smo imenovali, povdarjale so to zagotovljeno pravico in deloma prosile, naj se jim varuje ta pravica; al čujte! nasledek je bil — da jih je minister Beust za razpuščenje priporočal, in dosegel ta svoj namen.

Pisatelj teh vrstic po resnem in vsestranskem prevdarjanju ne more najti, da bi bila pot, ktero je nastopilo sedanje ministerstvo, prava pot, da postane Avstrija velika, mogočna, kakor jo želimo. Poprej omenjene dežele izrekle so po večini svojih deželnih zborov tudi svoje misli o silni nevarnosti razdvojenja Avstrije, kajti ta razdvoj dozdeva se omenjenim zborom škodljiv za Avstrijo.

Po resnem prevdarjanju še le stopili so najimenitnejši možje zvestih slovanskih dežel in ko skala zvestih nemških Tirol v opozicijo (nasprotstvo) proti sedanjemu ministerstvu, kajti njih trdno prepričanje je, da baron Beust, tujec v našem cesarstvu, ne pozná avstrijskih razmer toliko, kakor bi bilo treba jih poznati, da bi vedel, da ni na pravej poti do sreče in blagra Avstrije.

To je vzrok naše opozicije, pri kteri imamo — še enkrat naj bode rečeno — blagor Avstrije morebiti bolj pri srcu ko marsikter, ki podtika tej pošteni in postavni opoziciji Bog vedi kakošne namene! Gotovo ne bije v prsih teh mož, ktere nahajamo v opoziciji vsaj nič manja ljubezen do Avstrije, kakor v prsih g. barona Beusta; to bode menda vsakdo priznal. Kjer po svoji sprevidnosti ne vidimo državne koristi, tam moramo stopiti v postavno (lojalno) nasprotstvo, kajti proti svoji vesti ne moremo. Zdaj Bach, zdaj Schmerling, zdaj Belkredi, zdaj Beust — pa vsak drugače! Kaj je tedaj pravo v tej zmešnjavi? Najbolj lojalni človek se mora dandanes zbegati po takem neprestanem spreminjevanju vladine sisteme, in nobeno čudo ni po takem, da je danes nasprotnik vlade, ki je bil včeraj jej zvest udan, in tako narobe!

To je na kratko povedano opozicija federalistov proti ministerstvu Beustovemu. Naj se ne prezira ta faktor, ali celó s silo zatira; mogočen je že zdaj in bode tudi ostal za naprej, naj se zgodi, kar hoče. Končam ta članek s srčno željo: Bog okrepčaj bolno našo Avstrijo!